

Tuen toteuttamisen tarkistuslista opettajalle

Tukikeinoja käytetään oppilaan tarpeiden mukaan. Eri luokka-asteilla, eri oppilailla ja eri tuen portailla korostuvat eri asiat. Tuen suunnittelussa kannattaa myös konsultoida muita opettajia.

Yleisen tuen muotoja, ennen tehostettuun tukeen siirtoa	
keskustelu oppilaan kanssa	
yhteistyö kodin kanssa	
tuntimerkinnät Wilmaan (poissaolot ja tuntityöskentelyn merkinnät)	
tukiopetus (vähimmäismäärä ennen osa-aikaista erityisopetusta?)	
läksykerho	
osa-aikainen erityisopetus (ei ensisijainen tukimuoto)	
muiden opettajien konsultointi	
yleisen tuen oppimissuunnitelma laadinta	
(muista kirjata wilmassa tuki-välilehdelle toistuvat tukitoimet)	
Strukturointi	
suullisten ohjeiden lisäksi myös kirjalliset ohjeet ovat näkyvillä	
luokassa on myös kuvallinen tuki ohjeille (esim. päiväohjelma)	
päivän ja tunnin rakenne esitellään päivän tai tunnin alussa	
siirtymätilanteita ja muutoksia ennakoidaan, eli niistä tiedotetaan hyvissä ajoin	
ajan konkretisointi: ajasta tiedottaminen, tiimalasit, ajastin	
ei opettajan puhetta ja kirjoittamista samaan aikaan. (tehdään yhtä asiaa kerrallaan)	
toiminnanohjauskortit tai henkilökohtaiset kirjalliset ohjeet	
Oppimateriaaleilla eriyttäminen ja apuvälineet	
eriytetyt tehtäväkirjat (tai monisteet)	
eriytetyt oppikirjat	
alemmän tai ylemmän luokan materiaaleja	
äänikirjat	
selkokirjat	
tiivistelmät, käsitelistat, yhteenvedot, keskeiset lauseet	
opetusvideot	
digitehtävät, TVT:n käyttö	
pelit netissä tai sovellukset, lautapelit, kortit, tietovisat, bingot, alias, kahoot	

V A A S A .

V A S A .

oppilaat itse luovat tukimateriaalia, askartelevat flash cardeja, quizlet, murtokakut, mittoja, kuvalliset tuet käsitteisiin tai sanoihin, käsitekartat piirtäen, seinäpahvit	
Tehtävätyypit: kirjoittaminen, lukeminen, katselu, yhdistely, piirtäminen, selittäminen, valokuvaus, monivalinnat, lauseiden jatkaminen, aukkotehtävät	
apuvälineet: läppäri, pädi, vastamelukuulokkeet	
lukiviivain	
musiikin kuuntelu kuulokkeilla työskennellessä	
valmiit muistiinpanot	
Psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö	
luokkaa on ryhmäytetty, kaverisuhteita on pyritty muodostamaan	
tunnetaitojen opetus	
yksilölliset välituntikäytännöt	
uusien tilanteiden harjoittelu ja ennakointi	
oppilaalla on ollut kiinteä ryhmä, työpari tai kummioppilas luokassa	
ryhmät tai parit arvotaan	
rauhallinen tila työskentelyyn	
luvalliset tauot oppitunnin aikana	
oppilaan kuulumisia kysellään säännöllisesti. Keskustelut ja huomiointi	
Onnistumisen kokemuksia korostetaan. Tuetaan minäpystyvyyttä ja annetaan hyvää palautetta.	
Fyysisen oppimisympäristön eriyttäminen	
oppilas näkee taululle ja kuulee opettajan	
istumapaikka opettajan lähellä edessä / kaukana takana	
istumapaikka tarkkaavaisen oppilaan vieressä	
häiriötön istumapaikka	
sermit	
rauhallinen oma tila	
ylimääräiset ärsykkeet on minimoitu (oppilaan puhelin ja luokassa olevat ärsykkeet, kuten huomiota vievät julisteet tai ääniärsykkeet)	
aktivoinnin välineet: kiikkujakkara, istuintyyny, kuminauhat pulpetissa, hypisteltävät tavarat, liikkuminen luokassa tai käytävällä tai väliaikajumppa)	
rauhottavat välineet: painopeitto, painokäärme, painoliivit, stressipallo	
luokan varustelu: valaistus ja akustiikka	

V A A S A .

V A S A .

Oppimisen arvioinnin ja koejärjestelyjen eriyttäminen	
opettaja on varmistanut, että oppilaat ovat ymmärtäneet mitä on opetettu	
läksyt merkitään Wilmaan (jotta sekä vanhemmat, oppilaat, erityisopettajat ja koulun ulkopuoliset tahot, esim. sairaalakoulu näkevät ne)	
eriytetyt tavoitteet (arvosanapolut, esim. 5-6, 7-8, 9-10)	
oppilaille on kerrottu, mistä tekijöistä arvosana koostuu ja minkälaista osaamista vaaditaan erilaisiin arvosanoihin	
oppilas on saanut säännöllistä palautetta osaamisestaan	
opettaja seuraa oppilaiden suorituksia ja etenemistä (esim. läksyjen tekoa)	
opettaja kiertää luokassa havainnoimassa ja tukemassa oppilaiden työskentelyä	
eriytetyt kotitehtävät (arvosanapolut)	
oppilas on saanut vaikuttaa siihen, miten osaamista arvioidaan	
pilkotut kokeet	
lisäaika kokeissa	
kokeiden suullinen täydentäminen tai suullinen koe	
erilaiset kokeet: lunttilappukoe, kirjan kanssa tehtävä koe, ryhmäkoe, parikoe, kotikoe, monivalintakoe, täydennettävä koe, ennakoon annetut kysymykset, yhdistelmäkokeet (esim. yksi sivu ulkomuistista ja toinen sivu kirjan avulla)	
oppilaan tehtävänymmärrys on varmistettu ennen koekysymyksiin vastaamista	
kokeiden tekeminen ohjatusti (esim. koulunkäynninohjaajan tukemana)	
arviointina on kokeiltu: portfolioa, oppimispäiväkirjaa, esitelmää, projektia, esseetä	
itsearviointia on käytetty	
Opetustavoilla eriyttäminen	
Suullinen esitys, jonka lisäksi nähtävillä myös kirjallinen vastine (slidet)	
Esittävä opetus - Perinteinen: aiheen esittely, esimerkki, yhteisharjoitus, kyselyt, oppilaiden työskentely, tarkistus ja kertaus	
Mallintaminen. Opettaja tekee tai ratkaisee esimerkin sanoittamalla ajatteluaan ääneen.	
Kyselevä opetus, diagnostinen opetus, kartoitetaan oppilaiden tietoja ja ajatuksia	
Ohjaava keskustelu (scaffolding). Yhdessä ajattelua, että miten jokin asia ratkaistaan. Asteittaisilla kysymyksillä kohti vastausta. Sokraattinen, dialektinen.	
Konfrontaatio, eli rakentavasti kerrotaan millä tavoin oppilas/ oppilaat tekevät töitä juuri nyt, ja mihin se mahdollisesti johtaa. Prosessinohjaus.	
Havainnollistaminen. Erilaisia esimerkkejä monikanavaisesti: Ääni, kuva, video, konkreettiset esineet, taktiilisuus	
ennakkojäsentäjä: kuva, video, musiikki, uutinen, tapahtuma yms. minkä pohjalta viritetään keskustelu tunnin aiheeseen. oppilaiden kokemukset ja ennakkotiedot	
pari ja ryhmätöiden tekeminen	

urakkamalli	
toiminnalliset työtavat. sisältää liikkumista ja/tai käsillä tekemistä.	
työpistetyöskentely	
teemapäivät	
projektit	
pelit ja leikit	
esitelmien teko	
tutkiva oppiminen, PBL	
draama	
vertaisoppiminen (learning cafet, keskustelut, väittelyt, oppilaat opettavat)	
samanaikaisopettajuus (luokanopettajien, EO:n tai AO:n kesken)	
opettaja on pyytänyt palautetta oppilailta. esim.: opetuksen selkeys ja nopeus, oppilaiden toiveet eri työskentelytavoille	
Joustavat ryhmittelyt	
jakotunnit	
pienemmässä ryhmässä opiskelu eri tilassa	
pari- tai ryhmätyössä heikompi oppilas työskentelee taitavamman kanssa (työskentelyn ja tarkkaavuuden malli)	
tiimiopettajuus. Jaetut opetusryhmät ja samanaikaisopettajuus.	
Oppimaan oppiminen	
oppilaita on säännöllisesti opetettu, että miten kotona ja koulussa työskennellään ja kokeisiin harjoitellaan	
lukuaikataulun tai opiskeluaikataulun laatiminen	
harjoituskokeet (osaamisen tason testaaminen säännöllisesti ennen "isoa" koetta)	
opiskelustrategioiden opettaminen	
riittävän unen, terveellisen ravinnon ja liikunnan merkitystä on korostettu	
yhteistyö kodin kanssa (läksyjen tuki, kokeisiin harjoittelu, yhdessä lukeminen)	
Työrauha	
luokan työrauha tukee oppimista. Luokassa on yhdessä sovitut ja laaditut säännöt (oppilaita on kuultu ja osallistettu)	
kerää puhelimet pois	
tunnin rakenne kerrotaan oppitunnin alussa. Mitä oppilailta odotetaan tunnilla? (oppimistavoitteet)	
opettaja pitää säännöistä kiinni johdonmukaisesti ja vie tilanteet loppuun asti	

V A A S A .

V A S A .

runsas positiivinen palaute	
istumajärjestys	
jakotunnit tai joustavat ryhmittelyt, jakotilan käyttö (ohjaajan resurssi)	
oppitunti on suunniteltu	
käyttäytymisen arviointi ja säännöt ovat oppilaille selvät (käytöksen ja huolellisuuden numeron kriteerit)	
oppiaineen numeron arviointikriteerit ovat oppilaille selvät	
yksittäisen oppilaan huonoa käytöstä käsitellään kahden kesken, ei luokan kuullen.	
hyvää käytöstä mallinnetaan, luodaan yleinen kasvatustilanne ("näin kuuluu toimia tässä tilanteessa," käydään jokin tilanne läpi)	
yksittäisiä oppilaita on vastuutettu (tehty jokin sopimus käytöksestä)	
keskustelu yksittäisten oppilaiden kanssa etukäteen (kohtaaminen ja kuulumisten kysely)	
keskustelu yksittäisten oppilaiden kanssa jälkikäteen (kasvatus)	
yhteistyö kodin kanssa (yhteinen kasvatusnäkemys ja sopimukset)	
palaveri (oppilas, opettaja(t), koti, tarvittaessa oppilashuollon edustaja)	
luokalle tai oppilaalle on käytössä palkkiojärjestelmä (tai sanktio)	
luokkaan tullaan rauhallisena, eli luokka rauhoitetaan jo käytävällä tai ulkona	
Rauhoittumishetki tunnin alussa tai lopussa. Rauhallisen musiikin, sadun, keskittymisharjoituksen tai äänikirjan kuuntelua muutama minuutti, jolloin oppilaat hiljentyvät ja ovat esim. silmät kiinni.	
työrauhan itsearviointi tehdään tunnin tai päivän päätteeksi	
käyttäytymisen tiheä seuranta ja arviointi ja keskustelu	
luokalle on teetetty anonymi työrauhakysely (tai kiusaamiskysely, tai kouluviihtyvyysskysely). Kysely voidaan teettää myös opettajille. Kyselyn pohjalta saadun datan perusteella voidaan tehdä toimenpiteitä ja seurantaa.	
Tehostetun tuen muotoja, ennen erityiseen tukeen siirtoa	
tehostetun tuen oppimissuunnitelma	
osa-aikainen erityisopetus (säännöllisesti toteutettuna, jatkuva tarve)	
yhteistyö kodin kanssa	
<u>painoalueittain opiskelu (TÄRKEÄ)</u>	
koulunkäynnin ohjaajan tuki	
strukturointi	
eriyttäminen	
tukiopetus	
joustavat ryhmittelyt	
samanaikaisopetus	

mitä tuen keinoja on jo kokeiltu tehostetusti, eli säännöllisesti ja pidemmän aikaa?	
Muuta	
Erietyiset opetusjärjestelyt (PoL 18§). Esim. osapäiväinen tai osaviikkoinen koulunkäynti	
ap-ip-toiminta	
nepsy-valmennus	
Muut koulun ulkopuoliset palvelut. Terapia, kuntoutus	
Oppilashuollon konsultaatio	
Sosiaalitoimen konsultaatio	
Jos et ole varma toimintatavoista, ohjeista tai määräyksistä, oppilaiden oikeuksista tai velvollisuuksista, etsi tietoa perusopetuslaista, paikallisesta opetussuunnitelmasta tai perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista.	

Lähteitä:

Laihian kunnan erinomaiset opettajat

Anssi Roiha ja Jerker Polso: Onnistu eriyttämisessä. Toimivan opetuksen opas (PS-kustannus 2018)

<https://www.oph.fi/>: ohjeistukset ja vapaasti saatavilla oleva koulutusmateriaali